

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2017 m. gegužės 4 d.¹

Byla C-18/16

**K.
prieš**

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem (Harleme posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prieglobsčio politika – Tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo reikalavimai – Direktyva 2013/33/ES – 9 straipsnis – Sulaikymas – 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai – Tapatybės arba pilietybės tikrinimas – Tarptautinės apsaugos prašyme pateiktos informacijos tikrinimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 6 ir 52 straipsniai – Proporciumas“

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Harleme posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) klausia Teisingumo Teismo, ar Direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo², 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktai yra galiojantys. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar tos nuostatos yra suderinamos su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnyje įtvirtinta teise į laisvę ir saugumą³. Toks klausimas kilo apskundus 2015 m. gruodžio 17 d. sprendimą Nyderlanduose sulaikyti į Jungtinę Karalystę skridusį prieglobsčio prašytoją K., kuris buvo sustabdytas ir sulaikytas Schipholio oro uoste, nes naudojosi suklastotu pasu.

1 Originalo kalba: anglų.

2 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 180, 2013, p. 96) (toliau – Priėmimo direktyva).

3 OL C 83, 2010, p. 389 (toliau – Chartija).

Tarptautinė teisė

Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso

2. Ženevos konvencijos⁴ 31 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas skirti nuobaudas pabėgėliams, kurie, atvykę iš teritorijos, kur jų gyvybei ar laisvei grėsė pavojus, neteisėtai įvažiuoja arba būna šalies teritorijoje (arba yra joje be leidimo), jeigu jie patys nedelsdami prisistato valdžios institucijoms ir išsamiai paaiškina savo neteisėtą įvažiavimą ar buvimą. 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad pabėgėliams neturi būti taikomi laisvai kilnotis trukdantys apribojimai, išskyrus būtinus. Tokie apribojimai gali būti taikomi tik tol, kol nenustatytas pabėgėlio statusas toje valstybėje arba kol jis negauna teisės įvažiuoti į kitą šalį.

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija

3. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos⁵ 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta kiekvieno asmens teisė į laisvę ir saugumą. Tą teisę taip pat riboja įvairios 5 straipsnio 1 dalyje nustatytos išimtys, kurių kiekviena turi būti taikoma „įstatymų nustatyta tvarka“. Šioje byloje kilo klausimas, ar teisė į laisvę gali būti tinkamai ribojama 5 straipsnio 1 dalies f punkte nustatyta išimtimi, kuri taikoma tais atvejais, „kai žmogus teisėtai suimamas ar sulaikomas dėl to, kad negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį, arba kai yra pradėtas asmens išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procesas“.

4. Kad teisės į asmens laisvę ir saugumą ribojimas remiantis 5 straipsnio 1 dalies a–f punktuose išvardytomis išimtimis būtų teisėtas, jis turi atitikti ir EŽTK 5 straipsnio 2–5 dalyse nustatytas garantijas. Prieglobsčio prašytojo numatytos šios garantijos: informacijos apie suėmimą suteikimas nedelsiant, teisė dėl suėmimo nedelsiant kreiptis į teismus, galinčius priimti sprendimą dėl paleidimo (jeigu asmuo sulaikytas neteisėtai), ir teisė į žalos atlyginimą dėl EŽTK 5 straipsnio nuostatų pažeidimo⁶.

Sąjungos teisė

Chartija

5. Chartijos 6 straipsnis atitinka EŽTK 5 straipsnio 1 dalį. Jame nustatyta, kad „[k]iekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą“.

6. Chartijos 52 straipsnyje „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ nustatyta:

„1. Bet koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai gali būti tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

⁴ Konvencija dėl pabėgėlių statuso, pasirašyta 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje ir įsigaliojusi 1954 m. balandžio 22 d. (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 189 t., p. 150, Nr. 2545, 1954), papildyta Protokolu dėl pabėgėlių statuso, sudarytu 1967 m. sausio 31 d. Niujorke ir įsigaliojusiu 1967 m. spalio 4 d. (toliau kartu – Ženevos konvencija). Teikiant atsakymą į šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą protokolas nėra svarbus.

⁵ Pasirašyta 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje (toliau – EŽTK).

⁶ Žr. atitinkamai 5 straipsnio 2, 4 ir 5 dalis. 5 straipsnio 3 dalis taikoma pagal 5 straipsnio 1 dalies c punktą suimtiems arba sulaikytiems asmenims, kai yra pagrindo įtarti, kad jie yra padarę nusikaltimą, arba būtina užkirsti kelią galimiems nusikaltimams. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – Strasbūro teismas) yra nusprendęs, kad ta nuostata taikoma tik baudžiamosiose bylose (žr. 2000 m. liepos 31 d. Sprendimo *Jėčius / Lietuva*, CE:ECHR:2000:0731JUD003457897, 50 punktą). Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą akivaizdu, kad K. sulaikymas nesujęs su baudžiamąja byla (žr. šios išvados 24–28 punktus). Todėl nei EŽTK 5 straipsnio 1 dalies c punktas, nei 5 straipsnio 3 dalis šiai bylai nėra svarbūs.

2. Šios Chartijos pripažintos teisės, reglamentuojamos Sutartyse, įgyvendinamos jose nustatytais sąlygomis ir neperžengiant jose nustatytų ribų.

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata neklaido Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.

<...>

7. Sąjungos ir valstybių narių teismai skiria deramą dėmesį išaiškinimams, kurie yra parengti siekiant nubrėžti šios Chartijos aiškinimo gaires.“

Gražinimo direktyva

7. Direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse⁷ siekiama nustatyti horizontalaus pobūdžio taisykles, taikomas visiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie neatitinka ar nebeatitinka atvykimo į valstybę narę, buvimo arba gyvenimo joje sąlygų⁸. Jos 1 straipsnyje numatyta, kad direktyva „nustatomi bendri standartai ir tvarka, taikomi valstybėse narėse, gražinant neteisėtai esančius trečiųjų šalių piliečius, remiantis pagrindinėmis teisėmis kaip [ES] ir tarptautinės teisės bendraisiais principais, įskaitant pabėgėlių apsaugos ir žmogaus teisių reikalavimus“.

8. 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Gražinimo direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje. 3 straipsnio 1 dalyje „trečiosios šalies pilietis“ apibrėžtas kaip „asmuo, kuris nėra Sąjungos pilietis, kaip apibrėžta [SESV 20 straipsnio 1 dalyje], ir kuris nėra asmuo, besinaudojantis [ES] laisvo judėjimo teise, kaip apibrėžta Šengeno sienų kodekso 2 straipsnio 5 dalyje“⁹. 3 straipsnio 4 dalyje „sprendimas gražinti“ apibrėžtas kaip „administracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti“.

Priskyrimo direktyva

9. Direktyvoje 2011/95/ES¹⁰ nustatyti reikalavimai, pagal kuriuos trečiųjų šalių piliečiai ar asmenys be pilietybės priskiriami prie tarptautinės apsaugos gavėjų¹¹. 2 straipsnio h punkte tarptautinės apsaugos prašymas apibrėžtas kaip „trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos, kuris, kaip galima suprasti, siekia pabėgėlio statuso arba papildomos apsaugos statuso ir kuris aiškiai neprašo kitokios rūšies apsaugos, kuriai netaikoma [ta direktyva] ir kurios galima prašyti atskirai“.

⁷ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 348, 2008, p. 98) (toliau – Gražinimo direktyva).

⁸ 5 konstatuojamoji dalis.

⁹ Asmenų, kurie naudojasi laisvo judėjimo Sąjungos teritorijoje teise pagal Gražinimo direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, kategorijos apibrėžtos 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) 2 straipsnio 5 dalyje (OL L 77, 2016, p. 1). Tuo aktu buvo panaikintos ir pakeistos Reglamento (EB) Nr. 562/2006, kuris buvo ankstesnis kodekso variantas, nuostatos. Tai yra Sąjungos piliečiai, kaip apibrėžta SESV 20 straipsnyje, ir trečiųjų šalių piliečiai, kurie yra Sąjungos piliečio, kuris naudojasi teise laisvai judėti, šeimos nariai. Be to, tai yra trečiųjų šalių piliečiai ir jų šeimų nariai, nepaisant jų pilietybės, kurie pagal Sąjungos bei jos valstybių narių ir tų trečiųjų šalių susitarimus naudojami tokiomis pačiomis laisvo judėjimo teisėmis kaip Sąjungos piliečiai (tos šalys yra Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija ir Šveicarija).

¹⁰ Remiantis 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) (toliau – Priskyrimo direktyva).

¹¹ 1 straipsnis.

10. 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog valstybės narės gali laikyti, kad prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją tarptautinės apsaugos prašymui pagrįsti. 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad tokia informacija – prašytojo pareiškimai ir „visi jo turimi dokumentai, susiję su jo amžiumi, biografijos faktais, įskaitant atitinkamų giminaičių amžių ir biografijos faktus, tapatybę, pilietybę (-ėmis), šalimi (-is) ir vieta (-omis), kurioje (-se) anksčiau gyveno, ankstesniais prieglobsčio prašymais, kelionės maršrutais, kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo teikimo priežastimis“. 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad tarptautinės apsaugos prašymas vertinamas išnagrinėjus kiekvieną atvejį individualiai ir atsižvelgiant į vertintinus faktus, susijusius su kilmės šalimi sprendimo priėmimo dėl prašymo metu, atitinkamus prašytojo pateiktus pareiškimus ir dokumentus, taip pat prašytojo individualią padėtį ir asmenines aplinkybes, įskaitant tokius veiksnius, kaip biografijos faktai, lytis ir amžius¹². Šiuo atžvilgiu 22 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „valstybės narės vertingų rekomendacijų gali gauti konsultuodamosi su Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiuoju komisaru“.

11. Pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindai išvardyti 12 straipsnyje. Kai taikomi šie pagrindai, prašytojui nesuteikiama pabėgėlio statuso apsauga. Todėl jie laikytini asmens, kuriam, nesant šių pagrindų, būtų taikoma tokia apsauga, teisės į prieglobstį išimtimi¹³.

Procedūrų direktyva

12. Direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos¹⁴ 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prašytojams turi būti leidžiama likti valstybėje narėje, kol bus išnagrinėti tokios apsaugos prašymai.

13. 10 straipsnyje nustatyti tam tikri prašymų nagrinėjimo reikalavimai. Pavyzdžiui, pirma turi būti nustatyta, ar prašytojai priskirtini prie pabėgėlių ir, jeigu ne, ar jie gali gauti papildomą apsaugą, taip pat turi būti užtikrintas tinkamas prašymo nagrinėjimas ir individualus, objektyvus ir nešališkas nagrinėjimas ir sprendimų priėmimas¹⁵.

14. 13 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės prašytojams nustato pareigą bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis nustatant jų tapatybę ir kitą Priskyrimo direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją.

15. Tam tikros garantijos kai kuriems prašytojams numatytos 24 straipsnyje, o 25 straipsnyje aptarta nelydimų nepilnamečių padėtis.

16. 26 straipsnio 1 dalyje pakartojamas Ženevos konvencijos 31 straipsnis – laikomasi bendros pozicijos, jog valstybėms narėms draudžiama sulaikyti asmenį vien dėl to, kad jis yra tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis, dėl kurio dar nepriimtas sprendimas. Prašytoją sulaikius, sulaikymo priežastys, sąlygos ir garantijos, kuriomis jis gali naudotis, turi atitikti Priėmimo direktyvą.

17. Procedūrų direktyvos 33 straipsnyje nustatyta, kad tam tikromis aplinkybėmis valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtiniu, pavyzdžiui, kai tarptautinę apsaugą jau yra suteikusi kita valstybė narė, kaip numatyta 33 straipsnio 2 dalies a punkte.

¹² Žr. atitinkamai 4 straipsnio 3 dalies a, b ir c punktus.

¹³ Atskirai pagrindų nevardijau, nes šiuo atveju svarbi tik pabėgėlio statuso netaikymo sąlyga.

¹⁴ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 180, 2013, p. 60) (toliau – Procedūrų direktyva).

¹⁵ Visų pirma žr. 10 straipsnio 2 dalį ir 3 dalies a punktą.

Priėmimo direktyva

18. Priėmimo direktyvos konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

- Bendra prieglobsčio politika, įskaitant bendrą Europos prieglobsčio sistemą (toliau – BEPS), yra Europos Sąjungos siekio laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę asmenims, kurie, aplinkybių verčiami, teisėtai ieško apsaugos Sąjungoje, dalis¹⁶.
- BEPS grindžiama visapusiškai ir visiems galiojančiu Ženevos konvencijos taikymu¹⁷.
- Valstybių narių elgesys su asmenimis, kuriems taikoma Priėmimo direktyva, yra saistomas įsipareigojimų pagal tarptautinės teisės dokumentus, kurių šalys šios valstybės yra¹⁸.
- Prašytojų sulaikymas turėtų būti taikomas pagal pamatinį principą, kad asmuo neturėtų būti sulaikomas vien dėl to, kad jis prašo tarptautinės apsaugos, visų pirma, pagal tarptautinius teisinius valstybių narių įsipareigojimus ir pagal Ženevos konvencijos 31 straipsnį. Prašytojai gali būti sulaikomi tik šioje direktyvoje labai aiškiai apibrėžtomis išimtinėmis aplinkybėmis, laikantis būtinumo ir proporcingumo principų, kiek tai susiję su tokio sulaikymo pobūdžiu ir tikslu. Sulaikytam prašytojui turėtų būti suteikta galimybė veiksmingai naudotis reikiamomis procedūrinėmis garantijomis, kaip antai teismine gynyba nacionalinėje teisminėje institucijoje¹⁹.
- Sąvoka „deramas kruopštumas“ reikalauja, kad sulaikymo priežastims patikrinti reikalingos administracinės procedūros būtų kuo trumpesnės, visų pirma imantis „konkrečių ir reikšmingų veiksmų“ sulaikymo priežastims patikrinti. Prašytojo sulaikymas neturėtų trukti ilgiau, nei to pagrįstai reikia atitinkamoms procedūroms atlikti²⁰.
- Siekiant geriau užtikrinti fizinę ir psichologinę prašytojų neliečiamybę, sulaikymas turėtų būti kraštutinė priemonė ir gali būti taikomas tik po to, kai buvo tinkamai išnagrinėtos visos su laisvės atėmimu nesusijusios sulaikymui alternatyvios priemonės. Taikant bet kurią sulaikymui alternatyvią priemonę turi būti gerbiamos prašytojų pagrindinės žmogaus teisės²¹.
- Priėmimo direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje²².

19. Priskyrimo direktyvoje numatyta „tarptautinės apsaugos prašymo“ apibrėžtis į Priėmimo direktyvą įtraukta 2 straipsnio a punktu. 2 straipsnio b punkte „prašytojas“ apibrėžtas kaip „tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nepriimtas galutinis sprendimas“²³. 2 straipsnio h punkte apibrėžta, kad „sulaikymas“ – „kai valstybė narė izoliuotai laiko prašytoją tam tikroje vietoje, kur prašytojo judėjimo laisvė yra atimta“.

20. 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad direktyva taikoma „visiems trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, pasiprašiusiems tarptautinės apsaugos valstybės narės teritorijoje, įskaitant pasienį, teritorinius vandenius arba tranzito zonas, tol, kol jiems leidžiama likti teritorijoje kaip prašytojams, taip pat jų šeimos nariams, jei pagal nacionalinę teisę jie įtraukiami į tokį tarptautinės apsaugos prašymą“.

16 2 konstatuojamoji dalis.

17 3 konstatuojamoji dalis.

18 10 konstatuojamoji dalis.

19 15 konstatuojamoji dalis.

20 16 konstatuojamoji dalis.

21 20 konstatuojamoji dalis.

22 35 konstatuojamoji dalis.

23 Ta pati apibrėžtis nustatyta ir Priskyrimo direktyvos 2 straipsnio i punkte ir Procedūrų direktyvos 2 straipsnio c punkte.

21. 8 straipsnyje nurodyta:

„1. Valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis yra prašytojas pagal [Procedūrų direktyvą].

2. Įrodžiusios, kad tai būtina, ir kiekvieną atvejį vertindamos individualiai, valstybės narės gali sulaikyti prašytoją, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių.

3. Prašytoją galima sulaikyti tik šiais atvejais:

- a) siekiant nustatyti arba patikrinti jo tapatybę arba pilietybę;
- b) siekiant nustatyti tuos elementus, kuriais grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, kurie asmens nesulaikius negalėtų būti gauti, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps;

<...>

Sulaikymo pagrindai nustatomi nacionalinėje teisėje.

<...>“

22. 9 straipsnyje nustatytos tam tikros sulaikytiems prašytojams teikiamos garantijos, įskaitant reikalavimus, kad:

- prašytojai būtų sulaikomi tik kuo trumpiau, o laikomi sulaikyti tik tol, kol taikomi 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai (9 straipsnio 1 dalis),
- įsakymą sulaikyti prašytojus raštu parengtų kompetentingos institucijos, o įsakyme sulaikyti būtų nurodomos faktinės ir teisinės sulaikymo priežastys, kuriomis grindžiamas sulaikymas (9 straipsnio 2 dalis),
- valstybės narės užtikrintų, kad teisminis sulaikymo teisėtumo peržiūrėjimas būtų įvykdytas skubiai, remiantis 9 straipsnio 3 dalimi,
- sulaikyti prašytojai nedelsiant raštu jiems suprantama kalba (arba kalba, kurią, kaip pagrįstai manoma, jie supranta) būtų informuojami apie sulaikymo priežastis ir tokių įsakymų apskundimo tvarką (9 straipsnio 4 dalis),
- sulaikymas būtų peržiūrimas teisminės institucijos (9 straipsnio 5 dalis) ir
- prašytojai turėtų teisę nemokamai pasinaudoti teisine pagalba ir atstovavimu, kad pagal 9 straipsnio 3 dalį galėtų apskusti sprendimą (9 straipsnio 6 ir 7 dalys).

Nacionalinė teisė

23. *Vreemdelingenwet 2000* (2000 m. Užsieniečių įstatymas, toliau – *Vw*) 59b straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatyta:

„1. Pagal 8 straipsnio f punktą teisėtai valstybėje esantis užsienietis <...>^[24], kai jis prašo išduoti leidimą laikinai apsigyventi šalyje prašant prieglobsčio, gali būti sulaikytas [saugumo ir teisingumo ministro] nurodymu, jei:

- a) sulaikymas reikalingas siekiant nustatyti užsieniečio tapatybę arba pilietybę;
- b) sulaikymas reikalingas siekiant užtikrinti įrodymus, kurių reikia nagrinėjant prašymą suteikti laikiną leidimą gyventi prašant prieglobsčio <...>, ypač kai yra pavojus, kad gali būti slapstomasi;

<...>

2. 1 dalies a [arba] b punktuose nurodytais atvejais sulaikymas trunka daugiausia keturias savaites <...>“

Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

24. Pagrindinė byla susijusi su Irano piliečiu K. (toliau – pareiškėjas). 2015 m. lapkričio 30 d. jis iš Vienos (Austrija) atskrido į Amsterdamo Schipholio (Nyderlandai) oro uostą. Tą pačią dieną jis ketino toliau skristi į Edinburgą (Jungtinė Karalystė). Atliekant skrydžio į Edinburgą keleivių pasų patikrą kilo įtarimų, kad jis naudojasi suklastotu pasu. Įtarimus patvirtino papildomos patikros, per kurias buvo nustatyta, kad pasas iš tiesų suklastotas.

25. Pareiškėjas buvo sulaikytas, kai prieš jį buvo pradėtas baudžiamosios veikos tyrimas dėl Nyderlandų institucijoms pateikto suklastoto paso. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad iš bylos aplinkybių nematyti, jog pareiškėjas buvo suimtas tam, kad jam nebūtų leista neteisėtai atvykti į Nyderlandus. Jo pradinis sulaikymas buvo susijęs su suėmimu dėl įtarimų padarius nusikalstamą veiką (arba nusikalstamas veikas). Prašyme priimti prejudicinį sprendimą tikslus jam pareikšto (-ų) kaltinimo (-ų) pobūdis nenurodytas. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad baudžiamasis persekiojimas buvo pradėtas šiais pagrindais: neteisėtas atvykimas į Nyderlandus, imigracijos teisės aktų pažeidimas, nebendradarbiavimas ar nepakankamas bendradarbiavimas nustatant tapatybę ir pilietybę, nesugebėjimas pagrįsti kelionės ir asmens tapatybės dokumentų išmetimo ir naudojimosi suklastotais ar padirbtais dokumentais. Šie motyvai įvardijami kaip „sunkūs pagrindai“. Be to, nurodomi šie su K. susiję „švelnesni pagrindai“: vieno ar kelių kitų įpareigojimų, nustatytų *Vreemdelingenbesluit 2000* (2000 m. Nutarimas dėl užsieniečių) 4 skyriuje, nesilaikymas, nuolatinės gyvenamosios vietos neturėjimas, pakankamų lėšų neturėjimas ir įtarimai padarius nusikalstamą veiką ar pripažinimas kaltu dėl jos padarymo.

26. Sulaikytas K. nurodė ketinantis teikti prašymą suteikti prieglobstį Nyderlanduose, nes baiminasi, kad Irane jo gyvybei kiltų grėsmė. Jo tvirtinimu, toks prašymas buvo pateiktas 2015 m. gruodžio 9 d.

24 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą suprantu, kad pagal *Vw* 8 straipsnio f punktą prašymą suteikti prieglobstį pateikęs trečiosios šalies pilietis laikomas teisėtai gyvenančiu Nyderlanduose, kol bus priimtas sprendimas dėl jo prašymo suteikti leidimą gyventi, ir kad jo išsiuntimas remiantis jo prašymu (ar teismo sprendimu) turi būti atidėtas, kol nagrinėjamas prašymas suteikti prieglobstį.

27. 2015 m. gruodžio 15 d. nacionalinis baudžiamųjų bylų teismas priėmė sprendimą, kad K. negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Todėl nacionalinės institucijos nusprendė nutraukti jo baudžiamąjį persekiojimą²⁵. Remdamasis 2015 m. gruodžio 16 d. „įsakymu nedelsiant paleisti“, prokuroras priėmė nutarimą sulaikytąjį paleisti. Gruodžio 17 d. K. pateikė oficialų prašymą suteikti prieglobstį. Tą pačią dieną jis buvo sulaikytas remiantis Vw 59b straipsnio 1 dalies a ir b punktais (toliau – sprendimas sulaikyti).

28. Sprendimas sulaikyti buvo grindžiamas tuo, kad sulaikymas, *pirma*, buvo būtinas siekiant nustatyti prašytojo tapatybę arba pilietybę²⁶ ir, *antra*, buvo reikalingas siekiant gauti duomenų, kurie būtini vertinant jo prašymą suteikti prieglobstį. Visų pirma buvo manoma, kad K. gali slapstytis²⁷.

29. 2015 m. gruodžio 17 d. K. apskundė sprendimą jį sulaikyti ir kartu pareikalavo atlyginti žalą. K. tvirtina, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą *N.*²⁸, jo sulaikymas prieštaravo EŽTK 5 straipsniui ir kad Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktai prieštarauja tai normai ir taip pat pažeidžia Chartijos 6 straipsnį.

30. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo atžvilgiu nurodo, kad, pirma, sprendimas grąžinti K. nėra priimtas. Antra, Procedūrų direktyvos 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta pagrindinė taisyklė, pagal kurią prašytojui (kaip jis suprantamas pagal tą direktyvą) turi būti leidžiama likti atitinkamoje valstybėje narėje, kol bus priimtas sprendimas dėl jo tarptautinės apsaugos prašymo. Todėl negali būti laikoma, kad toks asmuo valstybėje narėje yra neteisėtai, kaip tai suprantama pagal Grąžinimo direktyvą. Trečia, tiek pagal Procedūrų direktyvą, tiek pagal nacionalinę teisę tokiomis aplinkybėmis prašytoją išsiųsti draudžiama. Ketvirta, šią poziciją patvirtina Strasbūro teismo sprendimas dėl EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto aiškinimo byloje *Nabil ir kt. / Vengrija*²⁹. Penkta, sulaikymas Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose nustatytais pagrindais (toliau – nagrinėjamos nuostatos) nėra skirtas trečiosios šalies piliečio išsiuntimui atlikti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad apibūdinta pozicija būtų nesuderinama su EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktu. Todėl jis mano, kad būtina įvertinti tos direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktų galiojimą.

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažįsta, kad iš Sprendimo *Foto-Frost*³⁰ matyti, jog nacionalinis teismas neturi teisės Sąjungos institucijų aktų pripažinti negaliojančiais. Todėl jis pateikė Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktai, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnį, galioja:

- 1) kai trečiosios šalies pilietis buvo sulaikytas pagal Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktus ir pagal [Procedūrų direktyvos] 9 straipsnį jis turi teisę likti valstybės narės teritorijoje, kol pirmojoje instancijoje bus priimtas sprendimas dėl jo prieglobsčio prašymo, ir
- 2) atsižvelgiant į išaiškinimą (OL [C 303], 2007[, p. 17]), kad apribojimai, kurie gali būti teisėtai taikomi Chartijos 6 straipsnyje numatytiems teisėms, negali viršyti pagal EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktą leidžiamų ribų, ir į [Strasbūro teismo] dėl šios nuostatos pateiktą išaiškinimą, visų pirma [*Nabil*], pagal kurį prieglobsčio prašytojo sulaikymas nesuderinamas su EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktu, jei toks sulaikymas nebuvo taikytas siekiant išsiųsti?“

25 Susipažinusi su nacionalinės bylos medžiaga išsiaiškinau, kad sprendimas dėl „nepriimtumo“ priimtas dėl K. prašymo suteikti pabėgėlio statusą. Todėl Nyderlandų institucijos nusprendė, kad jam taikoma Ženevos konvencijoje, visų pirma jos 31 straipsnyje, numatyta apsauga.

26 Vw 59b straipsnio 1 dalies a punktas.

27 Vw 59b straipsnio 1 dalies b punktas.

28 2016 m. vasario 15 d. Sprendimas *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84.

29 2015 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas, CE:ECHR:2015:0922JUD006211612 (toliau – Sprendimas *Nabil*).

30 1987 m. spalio 22 d. sprendimo byloje 314/85, EU:C:1987:452, 15 ir 16 punktai.

32. Rašytines pastabas pateikė Belgija, Estija, Airija ir Nyderlandai, taip pat Europos Sąjungos Taryba, Europos Parlamentas ir Europos Komisija. Nebuvo prašoma rengti teismo posėdžio, ir jis nebuvo surengtas.

Vertinimas

Priimtinumai

33. Parlamentas laikosi nuomonės, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimas yra nepriimtinas. Jis tvirtina, kad pateiktas klausimas ir jo pagrindai yra iš esmės tapatūs klausimams, kuriuos byloje *N.* iškėlė *Raad van State* (Valstybės taryba)³¹. Iš esmės toje byloje buvo priimtas sprendimas grąžinti pareiškėją, tačiau toks sprendimas dėl K. nepriimtas. Parlamentas argumentuoja, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą išdėstytos aplinkybės nėra svarbios nustatant, ar nagrinėjamos nuostatos neprieštarauja Chartijai.

34. Nesutinku su Parlamento nuomone dėl toliau nurodytų priežasčių.

35. Pirma, pagal suformuotą jurisprudenciją, kai nacionaliniam teismui kyla abejonių dėl Sąjungos akto galiojimo, jis privalo pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą³². Antra, kai nacionaliniam teismui pateikiamas Sąjungos akto galiojimo klausimas, šis teismas turi nuspręsti, ar sprendimas šiuo klausimu yra būtinas jo sprendimui priimti ir ar būtina dėl šio klausimo kreiptis į Teisingumo Teismą, kad šis pareikštų savo nuomonę. Todėl, jeigu nacionalinio teismo pateikti klausimai yra susiję su Sąjungos teisės normos galiojimu, Teisingumo Teismas iš esmės privalo priimti sprendimą. Teisingumo Teismas gali atsisakyti pareikšti savo nuomonę dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik kai, be kita ko, yra akivaizdu, kad nacionalinio teismo prašomas Sąjungos teisės normos išaiškinimas arba jos galiojimo įvertinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais arba dalyku ar kai problema hipotetinė³³.

36. Trečia, pirmoje prašymo priimti prejudicinį sprendimą pastraipoje išdėstytuose prašymo priimti prejudicinį sprendimą „motyvuose“ nacionalinis teismas paaiškina, kad tuo atveju, jeigu nagrinėjamos nuostatos yra negaliojančios, K. sulaikymas neturi teisinio pagrindo ir jo skundas yra tenkintinas. Šios bylos baigtis svarbi ir K. reikalavimui atlyginti žalą dėl tariamai neteisėto sulaikymo. Todėl akivaizdu, kad nagrinėjimų nuostatų galiojimas turi tiesioginę įtaką nacionalinio teismo nagrinėjamai bylai.

37. Ketvirta, ESS 6 straipsnio 3 dalyje patvirtinta, kad pagrindinės teisės, kurias garantuoja EŽTK, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus. Šiuo atžvilgiu iš Chartijos išaiškinimų akivaizdu, kad Chartijos 6 straipsnyje nustatytos teisės atitinka EŽTK 5 straipsniu užtikrinamas teises³⁴. Taigi, jeigu nagrinėjamos nuostatos nesuderinamos su Chartija vertinant per EŽTK prizmę, jos negali būti galiojančios, o K. sulaikymas, kuris buvo grindžiamas nacionalinės teisės normomis, įgyvendinančiomis Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktus, negali būti teisėtas.

38. Penkta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo priimti prejudicinį sprendimą, nes Strasbūro teismo sprendimą byloje *Nabil* aiškina taip, kad asmenų (įskaitant prieglobsčio prašytojus) sulaikymas bus pateisinamas, kaip tai suprantama pagal EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punktą, tik su sąlyga, kad vyksta išsiuntimo ar išdavimo kitai valstybei procesas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad Procedūrų direktyvos

31 2016 m. vasario 15 d. Sprendimas *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84.

32 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *IATA ir ELFAA*, C-344/04, EU:C:2006:10, 30 ir 31 punktai.

33 2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *Association Kokopelli*, C-59/11, EU:C:2012:447, 28 ir 29 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija.

34 ESS 6 straipsnio 1 dalis ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalis. Taip pat žr. su Pagrindinių teisių chartija susijusius išaiškinimus (OL C 303, 2007, p. 17) (toliau – išaiškinimai).

9 straipsnio 1 dalimi draudžiama išsiųsti prieglobsčio prašytoją tol, kol nagrinėjamas jo tarptautinės apsaugos prašymas. Jis pažymi, kad dėl K. nėra priimtas sprendimas grąžinti, kaip jis suprantamas pagal Grąžinimo direktyvą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad K. sulaikymas pagal nagrinėjamas nuostatas nėra grindžiamas motyvais, susijusiais su jo išsiuntimu iš Sąjungos teritorijos.

39. Kadangi Chartijos 6 straipsnyje nustatytos teisės atitinka teises, kurios garantuojamos pagal EŽTK 5 straipsnį, o remiantis Chartijos 52 straipsnio 3 dalimi jų esmė ir taikymo sritis yra tokia pati³⁵, manau, jog būtina išnagrinėti Strasbūro teismo sprendimą byloje *Nabil*, kad būtų galima įvertinti, ar ta byla reikšminga Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktų aiškinimui ir galiojimui. Akivaizdu, kad vertinimas, kaip ir nurodyti motyvai, kodėl teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, susijęs su nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytomis faktinėmis aplinkybėmis. Teisingumo Teismo atsakymas bus lemiamas atsakant į esminį pagrindinės bylos klausimą – ar K. sulaikymas buvo teisėtas. Be to, akivaizdu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimas nėra hipotetinis. Vadinasi, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Pirminės pastabos

40. Kaip aiškiai nustatyta SESV 78 straipsnio 1 dalyje, bendra prieglobsčio politika turi atitikti Ženevos konvenciją ir kitas atitinkamas sutartis. Remiantis SESV 78 straipsnio 2 dalies c ir f punktais, Sąjungos teisės aktų leidėjas gali tvirtinti tos sistemos priemones, kurias, be kita ko, sudaro „prieglobsčio <...> prašytojų priėmimo sąlygų reikalavimai“.

41. Ženevos konvencijos 31 straipsnyje nustatytas draudimas skirti nuobaudas už neteisėtą įvažiavimą ar buvimą pabėgėliams, kurie yra atvykę iš teritorijos, kur jų gyvybei ar laisvei grėsė pavojus. Tas principas taikomas tada, kai pabėgėliai įvažiuoja į šalį arba yra joje be leidimo, jeigu jie patys nedelsdami prisistato valdžios institucijoms ir išsamiai paaiškina savo neteisėtą įvažiavimą ar buvimą. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro nustatytose sulaikymo gairėse³⁶ nurodyta, kad „migracijos kontekste sulaikymas nėra draudžiamas pagal tarptautinę teisę *per se*, taip pat nėra absoliuti ir asmens teisė į laisvę“. Tose gairėse yra nustatyti šie bendrieji principai: sulaikymas tokiomis aplinkybėmis i) turi būti vykdomas pagal įstatymą ir pagal įstatymus autorizuotas, ii) negali būti savavališkas ir turi būti pagrįstas konkrečių individualaus asmens aplinkybių vertinimu, iii) taikomas kaip išimtinė priemonė, kuri gali būti pateisinama tik leistiniems tikslams, įskaitant pradinį tapatybės nustatymą ir tarptautinės apsaugos prašyme pateiktos informacijos, kuri asmens nesulaikius negalėtų būti gauta, tikrinimą, ir iv) būti proporcingas³⁷.

35 6 straipsnio – „Teisė į laisvę ir saugumą“ – išaiškinimas, išaiškinimų p. 19.

36 *JTVPK gairės. Prieglobsčio prašytojų sulaikymui ir alternatyvioms sulaikymui priemonėms taikomų kriterijų ir standartų gairės*, paskelbtos Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (2012) (toliau – JTVPK sulaikymo gairės).

37 Toliau žr. 2015 m. gegužės 4 d. Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje Savavališko sulaikymo darbo grupės paskelbtą pranešimą „21-oji gairė. Specialios priemonės, skirtos užsieniečiams, įskaitant migrantus, neatsižvelgiant į jų migracijos statusą, prieglobsčio prašytojams, pabėgėliams ir asmenims be pilietybės“.

42. Teisingumo Teismas šių gairių ankstesne redakcija rėmėsi Sprendime *N*³⁸. Tačiau toje byloje pareiškėjas buvo sulaikytas pagal Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies e punktą (nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimas). Nepatenkinus prašymo suteikti prieglobstį, buvo priimtas sprendimas jį grąžinti (tai yra jam nurodyta palikti Europos Sąjungą) ir uždrausta 10 metų atvykti. Tos priemonės buvo nustatytos pagal Grąžinimo direktyvą įgyvendinančias nacionalinės teisės normas³⁹. N. taip pat buvo sulaikytas tuo metu, kai nagrinėjant jo bylą Teisingumo Teismui buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą.

43. K. aplinkybės yra visiškai kitokios. Neginčijama, kad jo sulaikymas laikytinas laisvės atėmimu⁴⁰. Tačiau jis buvo sulaikytas remiantis Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose nustatytais pagrindais. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neteigia, kad K. atžvilgiu buvo imtasi priemonių pagal Grąžinimo direktyvą. Jam nenurodyta palikti Sąjungos teritorijos ir neuždrausta į ją atvykti, todėl tokios priemonės vykdymas nėra sustabdytas, kol bus priimtas sprendimas dėl jo pateikto tarptautinės apsaugos prašymo.

44. Vis dėlto manau, kad Teisingumo Teismas šioje byloje turėtų taikyti metodiką, kurios laikėsi ir byloje *N*. Taigi atliekant vertinimą reikėtų remtis tik pagrindinėmis teisėmis, kurias užtikrina Chartija⁴¹.

Galiojimas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį

45. Visos šioje byloje Teisingumo Teismui rašytines pastabas pateikusios šalys, tarp kurių nėra K., sutinka, kad Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktų galiojimas abejonių nekelia.

46. Laikausi tokios pat nuomonės.

47. Remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą, prašytojas iš pradžių buvo sulaikytas dėl įtarimo padarius nusikalstamą veiką. Priėmimo direktyvos 17 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad 8 straipsnio 3 dalyje nustatytos sulaikymo priežastys neturi poveikio kitoms sulaikymo priežastims, be kita ko, sulaikymo priežastims pagal baudžiamojo proceso sistemą. Todėl šioje byloje neginčijama, kad Nyderlandų institucijos prašytoją iš pradžių sulaikė dėl įtarimo padarius nusikalstamą veiką – pateikus suklastotą pasą.

48. Priėmus sprendimą, kad baudžiamasis persekiojimas negalimas, K. buvo sulaikytas dėl pateikto prašymo suteikti prieglobstį. Bylos šalys sutaria, kad jo laisvės apribojimas reiškė sulaikymą, kaip jis suprantamas pagal Priėmimo direktyvą⁴². Nyderlandų institucijos nurodė dvi K. sulaikymo priežastis: pirma, siekiant nustatyti jo tapatybę ir (arba) pilietybę, antra, siekiant nustatyti informaciją, kurios reikia jo prašymui nagrinėti, ir buvo manoma, kad jis gali slapstytis.

38 1999 m. vasario 26 d. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro gairės dėl prieglobsčio prašytojų sulaikymui ir taikomų kriterijų ir standartų.

39 Atsižvelgiant į N. prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą, jo išsiuntimas iš Nyderlandų buvo sustabdytas pagal nacionalinę teisę ir Procedūrų direktyvos 9 straipsnį.

40 2012 m. vasario 23 d. Strasbūro teismo sprendimo *Creangă / Rumunija*, CE:ECHR:2012:0223JUD002922603, 92 punktas.

41 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 46 punktas.

42 Žr. Priėmimo direktyvos 2 straipsnio h punktą.

49. Pagrindinės teisės į laisvę, užtikrinamos Chartijos 6 straipsniu, esmė yra tokia pati kaip EŽTK 5 straipsnyje, nors pastarasis nėra Sąjungos *acquis* dalis⁴³. „<...> apribojimai, kurie gali būti teisėtai taikomi [Chartijos 6 straipsnyje] numatytiems teisėms, negali viršyti pagal [EŽTK] <...> formuluotą leidžiamų ribų.“⁴⁴ Be to, vadovaujantis bendroju aiškinimo principu Sąjungos aktą reikia kiek įmanoma sukurti taip, kad nebūtų paneigtas jo galiojimas ir jis atitiktų visą pirminę teisę, taip pat, be kita ko, Chartijos nuostatas⁴⁵.

50. 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose nustatyto leidimu valstybėms narėms sulaikyti prieglobsčio prašytoją numatomas apribojimas naudotis Chartijos 6 straipsnyje įtvirtinta teise į laisvę⁴⁶. Tas apribojamas nustatytas direktyvoje – pagal Sąjungos teisėkūros procedūrą priimtame akte. Vadinas, jis numatytas įstatymo, kaip reikalaujama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį⁴⁷.

51. Ar nagrinėjamos nuostatos suderinamos su Chartijos 6 straipsnyje nustatyta teise į laisvę?

52. Manau, kad į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai.

53. Pirma, Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje iškart nurodyta, jog valstybės narės negali sulaikyti asmenų vien dėl to, kad jie yra pateikę tarptautinės apsaugos prašymą⁴⁸. Antra, Priėmimo direktyvoje numatyta, kad „sulaikymas yra ypač drastiška tarptautinės apsaugos prašytojui taikoma priemonė“⁴⁹, kuri gali būti taikoma tik „aiškiai apibrėžtomis išimtinėmis aplinkybėmis“⁵⁰. Trečia, 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog sulaikymas galimas nustatytomis aplinkybėmis: i) įrodžius, kad tai būtina, ii) kiekvieną atvejį vertinant individualiai ir iii) jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių. Ketvirta, prašytojas gali būti sulaikytas tik tada, jeigu yra vienas iš 8 straipsnio 3 dalyje išvardytų pagrindų. Kiekvienas pagrindas atitinka konkretų poreikį ir yra savarankiškas⁵¹.

54. Šioms griežtoms sąlygoms taip pat taikomas reikalavimas, kad sulaikymo pagrindai būtų nustatyti nacionalinėje teisėje ir būtų užtikrintos sulaikytų prašytojų procedūrinės garantijos⁵². Šioms garantijoms priskiriamas reikalavimas, kad prašytojas būtų sulaikomas tik kuo trumpiau, o jo laisvė būtų suvaržyta tik tol, kol taikomi 8 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai (9 straipsnio 1 dalis).

55. Pati Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktų formuluotė neprieštarauja Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintai teisei į laisvę⁵³.

56. Iš SESV 78 straipsnio matyti, kad BEPS sukūrimas ir tinkamas jos veikimas yra Europos Sąjungos pripažintas bendras interesas.

57. Todėl būtina įvertinti, ar teisės į laisvę ribojimas, kuris leidžiamas pagal nagrinėjamas nuostatas, neviršija to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti. Taip yra dėl to, kad teisės normų sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams⁵⁴.

43 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

44 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 47 punktas.

45 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

46 Pagal analogiją žr. (dėl 8 straipsnio 3 dalies e punkto) 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 49 punktą.

47 Pagal analogiją žr. (dėl 8 straipsnio 3 dalies e punkto) 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 50 ir 51 punktus.

48 Taip pat žr. Procedūrų direktyvos 9 straipsnį.

49 Žr. mano nuomonės byloje *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:85, 113 punktą, taip pat žr. Priėmimo direktyvos 20 konstatuojamąją dalį.

50 Žr. Priėmimo direktyvos 15 konstatuojamąją dalį.

51 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 59 punktas.

52 Žr. Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies paskutinį sakinį ir 9 straipsnį.

53 Pagal analogiją žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 52 punktą.

54 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

58. Tarp BEPS elementų yra vienodo statuso asmenims, galintiems gauti tarptautinę apsaugą, nustatymas remiantis visapusių ir visiems galiojančiu Ženevos konvencijos taikymu⁵⁵. Sistema grindžiama idėja, kad valstybės narės turėtų taikyti bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus⁵⁶.

59. Pagal Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a punktą prašytojo tapatybės arba pilietybės nustatymas arba patikrinimas yra vienas iš pagrindinių elementų siekiant įsitikinti, kad prašytojas atitinka reikalavimus, pagal kuriuos suteikiamas pabėgėlio statusas. Atsižvelgiant į Priskyrimo direktyvos 2 straipsnio d punkto „pabėgėlio“ apibrėžtį būtina nustatyti, ar prašytojas „dėl <...> pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės baimės yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba [yra] asmuo be pilietybės, kuris dėl minėtų priežasčių būdamas už šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, ribų negali ar dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti <...>“. Prašytojo pilietybė yra svarbus kriterijus, į kurį atsižvelgiama atliekant vertinimą pagal tos direktyvos 4 straipsnio 3 dalį. Informacija apie padėtį prašytojo kilmės šalyje yra būtent tokie duomenys, dėl kurių patvirtinimo valstybės narės gali kreiptis į organizacijas, kaip antai JTVPK⁵⁷. Tačiau tokių prašymų pateikti neįmanoma, jei nežinoma prašytojo pilietybė (arba tai, kad jis neturi pilietybės).

60. Be to, valstybės narės turi atsižvelgti į tai, ar atitinkamas asmuo neturi teisės į tarptautinę apsaugą, nes pabėgėlio statusas jam negali būti suteiktas dėl Priskyrimo direktyvos 12 straipsnio nuostatų. Tai padaryti galima tik pirma nustatčius asmens tapatybę.

61. Apskritai kalbant, prašytojo tapatybė yra svarbus BEPS elementas, ypač reikšmingas taikant vadinamąją Dublino sistemą⁵⁸. Ta sistema apima procesą, pagal kurį nustatoma valstybė narė, atsakinga už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą. Neturėdamos informacijos apie prašytojo tapatybę, valstybės narės negalėtų taikyti Reglamente Nr. 604/2013 nustatytų kriterijų konkrečiu atveju nustatydamos atsakingą valstybę narę.

62. Tapatybė svarbi ir tada, kai reikia nustatyti, ar prašymas yra nepriimtinas pagal Procedūrų direktyvos 33 straipsnį. Pagal tos direktyvos 33 straipsnio 2 dalies a punktą prašymas suteikti prieglobstį nepriimtinas, jeigu tarptautinę apsaugą jau yra suteikusi kita valstybė narė.

63. Galiausiai prašytojo tapatybė svarbi ir sprendžiant, ar pagal Procedūrų direktyvos 24 straipsnį arba tuo atveju, kai nelydimi nepilnamečiai (Procedūrų direktyvos 25 straipsnis), turėtų būti taikomos specialiosios procedūrinės garantijos.

64. Atsižvelgdama į šias sistemines BEPS savybes manau, jog prašytojo sulaikymas, kad būtų patikrinta jo tapatybė arba pilietybė pagal Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a punktą, tam tikru atveju gali būti tinkama priemonė.

65. Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies b punkte numatytas poreikis nustatyti „tuos elementus, kuriais grindžiamas [prašytojo] tarptautinės apsaugos prašymas, kurie asmens nesulaikius negalėtų būti gauti, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps“. Primenu, kad Priskyrimo direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog, vertindamos su tarptautinės apsaugos prašymu susijusius faktus ir aplinkybes, valstybės narės gali laikyti, kad prašytojas privalo kuo greičiau pateikti visą informaciją, kad pagrįstų prašymą. Daugeliu atvejų pagrindinis informacijos šaltinis yra pats prašytojas, nes valstybių narių

55 Žr. Priskyrimo direktyvos 1 straipsnį ir Priėmimo direktyvos 3 konstatuojamąją dalį.

56 Priskyrimo direktyvos 4 straipsnis.

57 Žr. Priskyrimo direktyvos 22 konstatuojamąją dalį.

58 Dublino sistema, be kita to, reiškia 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, nustatytas taisyklės (OL L 180, 2013, p. 31). To reglamento 28 straipsnyje numatyta speciali nuostata dėl prašytojų sulaikymo siekiant perduoti. Tačiau ta nuostata šioje byloje nėra svarbi.

vertinimas visų pirma grindžiamas jo paties pasakojimu, kurį galima patikrinti remiantis kitais informacijos šaltiniais⁵⁹. Valstybės narės visus tarptautinės apsaugos prašymus turi nagrinėti individualiai, objektyviai ir nešališkai⁶⁰. Tai darydamos valstybės narės turi patikrinti ir prašytojo pareiškimų patikimumą⁶¹.

66. Todėl jei asmuo prieglobsčio prašo baimindamasis persekiojimo dėl savo politinių pažiūrų, valstybių narių institucijos tokius pareiškimus turi patikrinti vadovaudamosi Priskyrimo direktyva ir Procedūrų direktyva. Pastarosios 13 straipsnyje iš esmės taip pat nustatyta pareiga prašytojams bendradarbiauti su kompetentingomis institucijomis nustatant jų tapatybę ir kitą Priskyrimo direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją.

67. Jeigu prašytojas nebendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis ir *a fortiori* atsisako atvykti į apklausą ar slapstosi, tokio vertinimo atlikti neįmanoma.

68. Todėl manau, kad siekiant bendro BEPS tikslo taikyti bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus ir juos atskirti nuo prašytojų, kurie neturi teisės į tokią apsaugą, Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies b punktas yra tinkama priemonė.

69. Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad, atsižvelgiant į Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į laisvę svarbą ir į šios teisės ribojimo tokiomis sulaikymo priemonėmis dydį, naudojimosi ja apribojimais neturi viršyti to, kas yra griežtai būtina⁶².

70. Abi nagrinėjamos nuostatos gali būti taikomos laikantis įvairių reikalavimų, kuriais siekiama sukurti griežtai ribojamą sistemą, pagal kurią būtų galima taikyti kiekvieną priemonę⁶³.

71. 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktai yra savarankiški sulaikymo pagrindai. Todėl kiekvieną jų nagrinėsiu atskirai siekdama įsitikinti, ar jis atitinka būtinumo reikalavimą.

72. Atsižvelgiant į tai, kad prieglobsčio prašytojai bėga nuo persekiojimo, galima numanyti, jog daugelis jų keliauja turėdami suklastotus ar ne visus dokumentus. Iš Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a punkto, taikomo kartu su 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis, formuluotės galima numanyti, kad prašytojo sulaikymas šiuo pagrindu galimas tik tada, kai jis nenurodo savo tapatybės ar pilietybės arba kai kompetentingos institucijos netiki jo pasakojimu. Ne kiekvieną pareiškėją galima sulaikyti, kad būtų patikrinta jo tapatybė ar pilietybė. Be to, 8 straipsnio 3 dalies a punktas turi būti taikomas remiantis Priėmimo direktyvos tikslais. Tarp jų yra būtinumo ir proporcingumo principai ir siekis, kad sulaikymo pagrindai būtų patikrinti kuo greičiau⁶⁴.

73. 8 straipsnio 3 dalies b punkte aiškiai nustatyta, kad jis taikomas tik tais atvejais, kai prašymui patikrinti reikalinga informacija „nesulaikius negalėtų būti gaut[a]“. Taigi iš pasirinktos formuluotės matyti, kad teisės aktų leidėjas norėjo pabrėžti, jog valstybės narės šiuo pagrindu negali naudotis savavališkai. Tą apribojimą pabrėžia žodžiai „ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps“. Analogiškai 15 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nustatyti tikslai patvirtina, kad ta nuostata turėtų būti taikoma tik esant visiškai būtinybei.

74. Be to, 8 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytos įstatymais įtvirtintos apsaugos priemonės atspindi tiek Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos Rec(2003)5, tiek JTVPK sulaikymo gairių nuostatas, kad sulaikymas turi būti taikomas tik išimtiniais atvejais.

⁵⁹ Priskyrimo direktyvos 4 straipsnis.

⁶⁰ Procedūrų direktyvos 10 straipsnio 2 dalis ir 3 dalies a punktas.

⁶¹ Žr., pavyzdžiui, 2014 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *A ir kt.*, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 55 ir paskesnius punktus.

⁶² 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija.

⁶³ Pagal analogiją žr. (dėl 8 straipsnio 3 dalies e punkto) 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 57 punktą.

⁶⁴ Žr. atitinkamai Priėmimo direktyvos 15 ir 16 konstatuojamąsias dalis.

75. Be to, reikėtų atsiminti, kad Priėmimo direktyva turi būti aiškinama kartu su Procedūrų direktyvoje nustatytais procedūriniais reikalavimais. Pastarosios 26 straipsnyje nustatytas draudimas asmenį sulaikyti tik dėl to, kad jis yra prašytojas. Iš teisės aktų, susijusių su BEPS, irgi akivaizdu, kad Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies nuostatos dėl sulaikymo skirtos išimtiniais atvejais ir nėra bendra taisyklė.

76. Priėmimo direktyvos genezė patvirtina, kad sulaikymo klausimas buvo nagrinėjamas atsižvelgiant į bendrą BEPS struktūrą ir tikslus ir kad sulaikymas leidžiamas tik tada, kai jis nepažeidžia pagrindinių teisių ir yra būtinas ir proporcingas⁶⁵.

77. Manau, kad nagrinėjamos nuostatos užtikrina tinkamą pusiausvyrą tarp individualaus ir bendro intereso taikyti tinkamai veikiančią BEPS, kuria nustatytus kriterijus atitinkantiems trečiųjų šalių piliečiams suteikiama tarptautinė apsauga atmetant prašymus, kurie kriterijų neatitinka, ir sudaro galimybę valstybėms narėms ribotus išteklius naudoti vykdant savo tarptautinius įsipareigojimus, įskaitant Sąjungos teisės reikalavimus, kurie keitėsi atsižvelgiant į Ženevos konvencijoje ir EŽTK nustatytus principus⁶⁶.

Galiojimas pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį

78. Kaip jau minėjau anksčiau, Chartijos 6 straipsnis atitinka EŽTK 5 straipsnio 1 dalį⁶⁷. Pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį Chartijos 6 straipsniu garantuojamos teisės į asmens laisvę ir saugumą esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta EŽTK⁶⁸. Todėl Teisingumo Teismas, vertindamas nagrinėjamų nuostatų galiojimą pagal Chartijos 6 straipsnį, turi atsižvelgti į Strasbūro teismo pateiktą EŽTK 5 straipsnio išaiškinimą.

79. Yra daug su EŽTK 5 straipsniu susijusios minėto teismo jurisprudencijos. Juo užtikrinama teisė į laisvę ir saugumą nėra absoliuti. Ji taikoma atsižvelgiant į išsamų pagrindų, kuriais remiantis gali būti ribojama asmenų laisvė, sąrašą⁶⁹. 5 straipsnio 1 dalies f punktas apibūdinamas kaip pagrindas, kuriuo remdamosi valstybės „užsieniečių“ (arba trečiosios šalies pilietį) gali sulaikyti vykdydamos su imigracija ar prieglobsčiu susijusias funkcijas. Šis pagrindas turi du elementus. Pirmas, sulaikymas gali būti leidžiamas, kad asmuo negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį. Antras, trečiosios šalies pilietis gali būti sulaikytas siekiant jį išsiųsti ar išduoti kitai valstybei.

80. Atsižvelgdama į prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytas faktines aplinkybes manau, kad nagrinėjamų nuostatų galiojimą būtina vertinti tik pagal pirmą EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto elementą.

81. Strasbūro teismas šį elementą pirmą kartą išaiškino Sprendime *Saadi*⁷⁰. Jis priminė, kad „vykdydamos Konvencijoje numatytus įsipareigojimus, valstybės „turi nepaneigiamą suverenią teisę kontroliuoti užsieniečių atvykimą į savo teritoriją ir gyvenimą joje <...>“. Naudojantis šia teise valstybėms leidžiama sulaikyti tariamus imigrantus, kurie kreipėsi dėl leidimo atvykti prašydami prieglobsčio arba ne. Akivaizdu, kad <...> galimų imigrantų, įskaitant prieglobsčio prašytojus, sulaikymas gali būti suderinamas su [EŽTK] 5 straipsnio 1 dalies f punktu“⁷¹.

65 Žr. Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomos minimalios normos dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo, KOM(2008) 815 galutinis, p. 6 ir 8; taip pat žr. Priėmimo direktyvos 35 konstatuojamąją dalį.

66 Pagal analogiją žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 68 punktą.

67 Žr. šios išvados 5 punktą.

68 Žr. šios išvados 49 ir 50 punktus.

69 Žr. Sprendimo *Nabil* 26 punktą.

70 2008 m. sausio 29 d. Strasbūro teismo sprendimas *Saadi / Jungtinė Karalystė*, CE:ECHR:2008:0129JUD001322903 (toliau – Sprendimas *Saadi*).

71 Sprendimo *Saadi* 64 punktą.

82. Strasbūro teismas taip pat pažymėjo, kad „<...> atvykimas į šalį yra „be leidimo“, kol valstybė išduos „oficialų“ leidimą atvykti“, o norinčio atvykti asmens, kuriam reikalingas atitinkamas leidimas, bet jis jo dar neturi, sulaikymas, neiškraipant formuluočių, galimas, kad jis „negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį“. [Didžioji kolegija] nesutinka, kad prieglobsčio prašytojas siekia „be leidimo“ atvykti į šalį, vos tik imigracijos tarnybos pradeda jo patikrą, todėl sulaikymas negali būti pateisinamas pagal pirmą 5 straipsnio 1 dalies f punkto elementą. Jeigu pirmas 5 straipsnio 1 dalies f punkto elementas būtų aiškinamas taip, kad asmuo gali būti sulaikytas tik tuo atveju, kai įrodoma, kad jis bando išvengti atvykimo apribojimų, tai reikštų per siaurą nuostatos aiškinimą ir valstybės teisės naudotis pirmiau minėta nepaneigiama kontrolės teise susiaurinimą.“⁷² Strasbūro teismo nuomone, toks aiškinimas būtų nesuderinamas su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro programos Vykdomojo komiteto išvada Nr. 44, JTVPK gairėmis ir Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(2003)5⁷³. Šiuose tekstuose pripažįstama, jog prieglobsčio prašytojai gali būti sulaikomi tam tikromis aplinkybėmis, kad būtų galima atlikti tapatybės patikrinimą arba nustatyti elementus, kuriais grindžiamas tarptautinės apsaugos prašymas.

83. Darytina išvada, kad pirmas 5 straipsnio 1 dalies f punkto elementas gali būti taikomas kaip bendros taisyklės, užtikrinančios prieglobsčio prašytojų, kurių atžvilgiu nėra priimtas sprendimas išsiųsti iš Europos Sąjungos teritorijos, laisvę, išimtis. Iš esmės prieglobsčio prašytojo sulaikymas tuo momentu, kai jis bando atvykti į Sąjungos teritoriją, siekiant nustatyti arba patikrinti jo tapatybę (Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a punktas), nėra nesuderinamas su ta nuostata ir atitinkamai Chartijos 6 straipsniu. Analogiškai prašytojo sulaikymas, siekiant nustatyti tuos elementus, kuriais grindžiamas jo tarptautinės apsaugos prašymas, kurie asmens nesulaikius negalėtų būti gauti, ypač jei yra pavojus, kad prašytojas pasislėps (Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies b punktas), nėra nesuderinamas su ta nuostata.

84. Dėl galimybės, kad prašytojas pasislėps, manau, nėra būtina įrodyti, jog sulaikymas reikalingas, kad asmuo negalėtų pabėgti⁷⁴. Tačiau reikia imtis priemonių, kad būtų užtikrinta kompetentingų institucijų galimybė vykdyti Priskyrimo direktyvos 4 straipsnyje ir Procedūrų direktyvos 10 straipsnyje numatytas funkcijas, reikalingas tarptautinės apsaugos prašymui įvertinti, ir turi būti *galimas pavojus*, kad kitu atveju prašytojas gali pasislėpti.

85. Tačiau Strasbūro teismas yra ne kartą nusprendęs, kad bet koks laisvės atėmimas turi ne tik atitikti vieną iš 5 straipsnio 1 dalies a–f punktuose nustatytų išimčių, bet ir būti „teisėtas“. Šiuo atžvilgiu EŽTK „iš esmės daroma nuoroda į nacionalinę teisę ir įpareigojama laikytis nacionalinės teisės materialinių bei procesinių normų“⁷⁵.

86. Sulaikymas pagal 5 straipsnio 1 dalies f punktą negali būti suderinamas su EŽTK, jeigu jis yra savavališkas⁷⁶. Visuotinės apibrėžties, kas galėtų būti laikoma savavališku nacionaliniu institucijų elgesiu, nėra. Pagrindiniai aspektai, į kuriuos atsižvelgiama vertinant kiekvieną atvejį individualiai, yra tai, ar sulaikymas, net jeigu formaliai atitinka nacionalinę teisę, turi institucijų nesąžiningo ar apgaulingo elgesio požymių⁷⁷. Kai sulaikomas prieglobsčio prašytojas, jo sulaikymas „turi būti glaudžiai susijęs su siekiu neleisti jam neteisėtai atvykti į šalį“. Strasbūro teismas taip pat yra nurodęs, jog

72 Sprendimo *Saadi* 65 punktas.

73 Sprendimo *Saadi* 34, 35 ir 37 punktai.

74 Pagal analogiją žr. 1996 m. lapkričio 15 d. Strasbūro teismo sprendimo *Chahal / Jungtinė Karalystė*, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, 112 punktą.

75 Sprendimo *Saadi* 67 punktas.

76 Sprendimo *Saadi* 67 punktas.

77 Sprendimo *Saadi* 69–73 punktai.

sulaikymo vieta ir sąlygos turi būti tinkamos turint omenyje, kad „tokia priemonė taikoma ne asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas, o užsieniečiams, kurie pabėgo iš savo šalies, neretai baimindamiesi dėl savo gyvybės“. Todėl sulaikymo trukmė neturėtų viršyti laikotarpio, kurio pagrįstai reikia siekiant atitinkamo tikslo⁷⁸.

87. Išnagrinėjusi Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktus, siejamus su Chartijos 52 straipsnio 1 dalimi, manau, kad sulaikymas atitinkamu atveju, kai yra susiklosčiusios tuose punktuose nustatytos aplinkybės, yra proporcingas teisės į laisvę ribojimas. Šis vertinimas analogiškai tinka ir 52 straipsnio 3 dalies atžvilgiu⁷⁹.

88. Papildomai pažymėčiau, kad Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktų apribojimai turi būti aiškinami kartu su jos 9 straipsniu, kuriame nustatytos prašytojų apsaugos priemonės, numatytos EŽTK 5 straipsnio 2–5 dalyse. Tai yra turi būti nedelsiant nurodomos suėmimo priežastys, sprendimą suimti arba sulaikyti turi nedelsiant peržiūrėti teismas, turi būti suteikiama teisė teismui apskūsti sulaikymo teisėtumą ir teisę į žalą, patirtą dėl neteisėto suėmimo ar sulaikymo, atlyginimą. Atitinkamos garantijos numatytos Priėmimo direktyvos 9 straipsnyje, visų pirma jo 1–5 dalyse. Kaip nurodžiau savo nuomonėje byloje *N.*, nors toje direktyvoje nėra EŽTK 5 straipsnio 5 dalies atitikmens, ja vis tiek „valstybėms narėms paliekama būtina veiksmų laisvė tam, kad būtų įvykdytas reikalavimas [numatyti teisę į žalą atlyginimą]“⁸⁰.

89. Todėl Priėmimo direktyvos 8 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose nustatytais teisės į laisvę apribojimais, kurie turi būti aiškinami kartu su sulaikytiems prašytojams užtikrinamomis apsaugos priemonėmis, užtikrinama, kad teisė į laisvę, kuri apibūdinama kaip „svarbiausia teisė „demokratinėje visuomenėje“⁸¹, būtų taikoma pagal EŽTK 5 straipsnio prasmę ir esmę.

90. Galiausiai pažymiu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prejudicinį klausimą suformulavo remdamasis Strasbūro teismo sprendimu byloje *Nabil*. Toje byloje teismas buvo priėmęs sprendimus prieglobsčio prašytojus išsiųsti iš Vengrijos ir uždrausti į ją atvykti. Abu sprendimai buvo priimti iki prašymų suteikti prieglobstį pateikimo. Prašytojų aplinkybės buvo vertinamos siekiant nustatyti, ar suėmimas buvo suderinamas su teise į laisvę remiantis antru 5 straipsnio 1 dalies f punkto elementu – kai asmuo sulaikomas, kad būtų išsiųstas ar išduotas kitai valstybei⁸².

91. Kadangi sprendimas dėl K. prašymo suteikti prieglobstį nepriimtas, o nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta, kad jo atžvilgiu imtasi kokių nors priemonių pagal Gražinimo direktyvą, negalima teigti, jog jį siekiama „išsiųsti ar išduoti kitai valstybei“. Todėl jo padėtis yra visiškai kitokia nei prašytojų byloje *Nabil*. Atsižvelgiant į tai ir į prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytas faktines aplinkybes, EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto antras elementas negali būti taikomas jo aplinkybėms. Atitinkamai byloje *Nabil* Strasbūro teismo pateiktas tos nuostatos išaiškinimas neturi jokios įtakos šioje byloje vertinant 8 straipsnio 3 dalies a punkto galiojimą.

78 Sprendimo *Saadi* 74 punktas.

79 Žr. šios išvados 57–77 punktus.

80 Žr. mano nuomonės byloje *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:85, 136 punktą.

81 Žr. 2010 m. kovo 29 d. Strasbūro teismo sprendimo *Medvedev ir kt.* / *Prancūzija*, CE:ECHR:2010:0329JUD000339403, 76 punktą.

82 Sprendimo *Nabil* 28, 38 ir paskesni punktai.

92. Dėl išsamumo norėčiau pridurti, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą *N.*, pagal kurį Sprendimas *Nabil* nebūtinai reiškia, kad asmens, pateikusių prašymą suteikti prieglobstį, sulaikymas nebėra taikomas „siekiant išsiųsti“ vykstant prieglobsčio procedūrai, pozicija bet kuriuo atveju yra gerokai sudėtingesnė, nei nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas⁸³.

Išvada

93. Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, manau, jog Teisingumo Teismas turėtų nuspręsti taip:

nagrinėjant prejudicinį klausimą, kurį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikė *rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem* (Harleme posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai), nenustatyta jokių aplinkybių, kurios galėtų turėti įtakos 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo, 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a ir b punktų galiojimui atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsnį ir 52 straipsnio 1 ir 3 dalis.

⁸³ Pakanka to, kad priemonių būtų imtasi siekiant išsiųsti ar išduoti kitai valstybei (žr. 2016 m. vasario 15 d. Sprendimo *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 79 ir 80 punktus). Tą poziciją patvirtina Strasbūro teismo jurisprudencija (žr., pavyzdžiui, 2008 m. spalio 23 d. Strasbūro teismo sprendimo *Soldatenko / Ukraina*, CE:ECHR:2008:1023JUD000244007, 109 punktą). Minėtas teismas taip pat yra nusprendęs, kad sulaikymas gali būti pateisinamas ir pagal antrą EŽTK 5 straipsnio 1 dalies f punkto elementą, net jeigu nėra oficialaus prašymo arba įsakymo išduoti kitai valstybei, žr. 1980 m. gruodžio 9 d. Europos žmogaus teisių komisijos sprendimą *X. / Šveicarija*, CE:ECHR:1980:1209DEC000901280.